

АВТОПОРТРЕТ ДУШІ ХУДОЖНИКА (МИРОСЛАВ ЯСІНСЬКИЙ)

Коломийський художник Мирослав Ясінський один з провідних мистців Прикарпаття. У його творчому доробку малярство, малярство на склі, графіка, дизайн, викладання мистецтва. Стаття приурочена до 50-ти літнього ювілею художника.

Ключові слова: М.Ясінський, мистецтво, малярство, педагогіка, дизайн.

У традиціях українського народного ікономалярства зображувати душу у вигляді немовляти у пелюшках. Мабуть, це геніальний варіант зображення душі когось іншого. А як зобразити свою душу, як намалювати автопортрет власної душі? Коли переглядаєш малярство відомого ковалівсько-коломийського, українсько-європейського художника Мирослава Ясінського, видається, що впродовж свого творчого життя він малює автопортрет своєї душі. Є в Мирослава живописний твір «Душа його душі»(2005), який власне й визначив суб'єктивну тональність міркувань про творчість, здавалося б знайомого й близького та водночас незбагненого й недосяжного художника.

Творче життя мистця, на жаль чи на щастя, не співпадає з біологічним. Однак, коли біологічне життя минає позначку 50, є привід спинитися на мить в стрімкому калейдоскопічному життєвому леті щоб озирнутись назад, роздивитися довкола, подивитися в майбутнє та, скориставшись півстолітнім пагорбом, зазирнути за обрій. Народився Мирось 1956 року, позаду дитинство в мальовничій гуцульській Ковалівці, незабутні студентські роки в столиці гуцульщини Косові та столиці Галичини Львові. Промайнули сесії, перегляди, гуртожитське життя у Львівському державному інституті прикладного та декоративного мистецтва. Його мистецький шлях проліг від академічного живопису, зорієнтованого на фундаментальний рисунок, до живопису декоративного, символічно-узагальненого, зорієнтованого на українську ікону, народне мистецтво. Позаду участь у різноманітних мистецьких акціях, групові та персональні виставки в Україні й за кордоном. Його роботи поїздили по світі, вони були в Австрії, Канаді, Італії, Польщі, Франції, Німеччині. Чимала збірка його робіт у США. Позаду складні перипетії особистого життя. Тепер довкола рідні, близькі, друзі, учні, праця викладача на факультеті дизайну коломийського інституту та відділу образотворчого мистецтва коломийського педагогічного коледжу, майстерня і творчість. Саме ці два останні слова, з поміж інших, є обов'язковими в молитві художника, який, тримаючи в руці пензля складає пальці так, як тоді коли хрестишся, інакше автопортрет душі не зобразити.

Кажуть, душа має кілька оболонок: тіло, одяг, інтер'єр, архітектура, село-місто, країна, планета, всесвіт. Вдивляючись у всесвіти душі художника Мирослава Ясінського, у його живопис, малярство на склі, левкаси, усвідомлюєш присутність усіх цих оболонок, хоча відверто бракує спілкування й особливої атмосфери його майстерні. Це зовсім не означає, що твори мистця

не є самодостатніми у своїй довершеності, це інше, це – ностальгія за особливим відчуттям обраності посвяченого, хто там був, і співчуття тим, кому ще не довелося там бути і цього відчутти.

Твори Мирослава Ясінського мали і мають успіх. Вони виставлялися, закупувалися, потрапляли до музейних збірок, до збірок шанувальників мистецтва в Україні та за кордоном. Малярство Мирослава завше помітне у виставкових залах, громадських інтер'єрах чи помешканнях завдяки магнетизму мови інтерпретації, високій культурі виконання, своєрідному колориту, оригінальній фактурі живописної поверхні. Йдеться не про звичну інтерпретацію свого внутрішнього світу засобами малярської техніки, а про таке його тлумачення, де загальнолюдське, дозоване нюансами авторського пережиття, що дозволяє ставитися до цього світу образів як до живої динамічної субстанції з якої, можливо, створена й твоя душа. А тому цікаво дошукуватися у містичних глибинах його творів схожих особистих станів і переживань, порівняти матерію своєї душі з представленим до огляду автопортретом душі художника, розібратися в своїй духовній сутності та присягтися перед чимось вищим в чесності своїх життєво-поступальних намірів.

Мирослав генетично обдарований український поет малярства. Він полюбляє широкі, сміливо покладені «кольоропростороплощини», а також і лінійні прийоми схематизації живописної, часто фактурної, поверхні у визначеному ним форматі. Він домагається вібрації барв на заґрунтованій площині полотна, дерева, левкасу чи скла, випромінюючи дивовижний енергетизм. Живопис майстра активний, магічний, зорганізований імпульсами експресії. Ця темпераментність його письма спричинилась до дивовижної пульсації, своєрідного чуттєвого випромінювання, виразної персоніфікації окремих композиційних плям. У творах «Маленький принц»(2002), «Зимове»(2005), «На межі дотику»(2005), «Сецесія»(2004) відчувається тяжіння до розмаїтих кольорових плям, фактур, яскравості, декоративності. У певний час до його стильового поля приходять свідоме обмеження палітри, яка зводиться до активного використання кількох фарб і їх нюансних переходів, перетікань, як приміром, у полотнах «Коли приснилось»(2004), «Зелена злива (спогади про Ла-Манш)»(2004), «Коли складені крила»(2004), «Час бика»(2005). Аскетизм у кольорі посилив цінність кожного тону, надаючи деяким деталям вагомості й матеріальності, а деяким навпаки – невагомості й нематеріальності.

Мирослав Ясінський завжди щирий перед своїм внутрішнім почуттям, він мандрує станами своєї душі і, на мить зупиняючись, робить швидкі портрети цього стану. Мова його творів загадкова і відверта, завжди нова при постійній упізнаваності. Цій мові відомі асоціації й інтерпретації реальності та магічна влада над іншими вимірами: «Зі сльозою на щоці»(2005), «Час затемнення»(1999), «В обіймах білого ангела» (2005), «З'ява»(2005). Такі твори, як «Піраміда вічності»(2005), «Час відліку»(2004), «Плин»(2005) – світи, в яких зникли всі просторові та часові межі, в яких нема означених кордонів між явним і вигаданим, мріями і подіями реального життя. Його твори – світ урочистої відстороненості, що спонукає до епічного прочитання і космічного масштабу розуміння. Його твори – одухотворені. Герої його творів «Чорна

парижанка»(2003), «Весляр»(2005), «Нічна царівна»(2005), «Сіяч»(2005), «Княгиня»(2000) – живуть своїм власним життям, незалежним від часу і простору. Щось є загадкове в їх мовчазному, але напруженому житті, цьому дивному медитативному стані. Перед нами ніби друга реальність, що за силою впливу не тільки не поступається реальності, а навіть сперечається з нею. Категорія часу, у його творах, немов уповільнюється і ми вступаємо у сферу споглядальної медитації, що у своїй глибинній основі звернена до вічності.

Достатньо побіжного погляду на малярство Мирослава Ясінського, аби збагнути, що його твори царина вишуканого, інколи брутално-локального, інколи ніжно-нюансного, але завжди вишуканого кольору. Сплітаючи лінією, площиною, різнобарвні насичені кольором композиції він створює неповторну живописну субстанцію, яка гранично концентрує смислову метафізичну природу запропонованого твору. Саме кольором йому вдається подолати жорсткість і статичність зображення, вносячи в нього динаміку та експресію («Злет»(2002), «З птахом на плечі»(2005), «Срібна»(2005), «В ніч на ворожіння»(2005)). Будуючи колорит на принципі різких контрастів, він, завдяки природженому смаку і почуттю міри, ніколи не порушує його цілісності і гармонії. Художник надає перевагу визначеному діапазону кольорів та виражальних засобів, що сприяє мистецькості та витонченості колориту. Він творить наче медіум, що передає емоційні імпульси могутньої духовної сили. Природньо, що частою гостею «красиво красивого» чоловіка Мирослава Ясінського є жінка. Про досконалість витончених рук, принадливих й звабливих жіночих тіл і з цим пов'язаних емоцій, він розповідає у творах «Яблуко спокуси»(2002), «Збирання яблука»(2004), «Купання коня»(2005), «Окрилена»(2000), «Акт I, II» (2005) та ін.

Йдучи за законами народного мистецтва, завдяки глибокому внутрішньому такту, мистець не впадає в компілятивне стилізаторство. Фольклорна основа, постійно присутня у його творах, виражається лише у відтінках сприйняття, в характері трактування, у підтексті зображуваного, вона – їх друге, нерозгадане, втаємничене значення. Сприйняття народної культури, розуміння засад декоративізму в народному мистецтві, дали можливість художнику посилити динамічність композицій та колориту живописних творів. За словами М. Ясінського, народне мистецтво у нього в крові. Олійні полотна «По той бік»(1992), «Мотиви старого хреста (Розп'яття)»(1993); левкаси «Благословення»(2005), «Вертеп»(2003), «Прадавнє»(2005), «Вічне»(2005), «Молитва»(2000) та багато інших творів Мирослава Ясінського дають відчутну спорідненість з давньою українською іконою. Він підсвідомо відчуває глибинну стихію народного мистецтва, природну монументальність зображення, що має визначену семантику. Зображене дає могутній зоровий сигнал, запрошуючи роздивитися, а потім зануритися у світ запропонований творцем. Тяжіння до цілісності, що провокується народними коренями творчості художника, надає його стилю чіткого синкретичного характеру, який нівелює межі між гранями різних технік малярства: живописом на полотні, на дереві та левкасі, на склі тощо.

Безпосередня дійсність і лінійний простір не здатні існувати із прамовою його натхнення. Мистець підпорядковує реальний простір формату владі своєї

артистичної магії, розкуто оперуючи малярськими засобами. Створюється переконливе відчуття, що твори Мирослава виникають спонтанно, медитативно під час спілкування з художнім матеріалом, у процесі якого зображуване немов виступає з ліній, форм, площин і кольорів. Світ йому не являється, а виявляється. Безмежний простір твору не є самостійним об'єктом зображення, а засіб вираження, мить вихоплена в момент закритих очей, коли думалося про те, що згодом з'явиться як мистецький витвір. Образотворча мова художника неповторна, вишукана, вибіркова, лаконічна. Інколи художнику замало одного твору для вислову і він звертається до серій з кількох творів: «Прадавнє»(2000), триптихи «Обереги»(2005), «Писанкове»(2005). Їм притаманний високий ступінь умовності, вишукана чистота контуру і символічність кольору, варіативність деталей композиційних схем. Такі роботи, як «Риба та двоє»(1990), «Втрачений птах»(1992), «Знак янгола»(2005), «Двоє»(2005), «Туга»(2005), «Розмова»(2005) – творяться за законами внутрішньої самоперспективи, що народжується і живиться прагненням індивідуального вираження. Автор свідомо відходить від видимого і явленого в ім'я чистого висловлення духовної реальності. Вже навіть назви його робіт декларують філософську поетику його української, гуцульської душі.

Зустріч з мистецтвом Мирослава Ясінського породжує відчуття повної співприсутності при трансформації світу в інші форми та категорії, коли зайвий раз усвідомлюєш, що для того щоб це створити потрібно набагато більше ніж для того, щоб відтворити щось реальне. Унікальна інтуїція дозволяє Мирославові видобувати зі світу нереальності перлини своєрідного особистого життєвотворчого досвіду. В силу безмежності його зацікавлень це видобування завжди несподівано парадоксальне, пов'язане з провокуючим викликом самоаналізу. Щоб краще пізнати свою душу, час від часу варто уважніше вдивитись в душу іншого. Якщо «той інший» – Мирослав Ясінський, то автопортрет душі цього непересічного художника, не залишить нікого байдужим.